[2019] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

ਕੇ. ਐਚ. ਨਜ਼ਰ

ਬਨਾਮ

ਮੈਥਿਊ, ਕੇ. ਜੈਕਬ, ਅਤੇ ਹੋਰ

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7699-7700)

ਸਤੰਬਰ 30, 2019

[ਐਲ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਕੇਰਲ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1963 – ਸੈਕਸ਼ਨ 2(5) ਅਤੇ 81(1) (q) - 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕਤਾ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ - ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੱਡਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦਲੀ ਹਾਜੀ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖੱਡ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ - ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਸੀ ਕਿ ਖੱਡ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਐਕਟ ਤੋਂ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ: 'ਜ਼ਮੀਨਾਂ' ਅਤੇ 'ਸਾਈਟਾਂ' ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਅੰਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਐਕਟ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟਾਂ

ਨੂੰ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਾਈਟਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਢਾਂਚੇ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 'ਸਾਈਟ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ - 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੁਦਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - ਇਸ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 81 ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇੱਕ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਅਰਥ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਖੱਡ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

XXXXXX

ਕੇ. ਐਚ. ਨਜ਼ਰ ਬਨਾਮ ਮੈਥਿਊ ਕੇ. ਜੈਕਬ ਅਤੇ ਹੋਰ 929

ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ - ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ - ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼-ਮੁਖੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਐਕਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦਾਰ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਨਾਲ ਹੀ, ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਉਸਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ - ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਜਾਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੀ ਸੰਕੀਰਣ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ :1. ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਸਮੱਸਿਆ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ

ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਉਸਾਰੀ ਜੋ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਲਾਭਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਉਸਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13] [939-F]

2. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੇਰਲ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1963 ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਹੱਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰੇ। [ਪੈਰਾ 14] [940-B]

3. ਧਾਰਾ 81 ਵਿੱਚ ਮਿੱਲਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਜਾਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ, ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਕਾਨ ਸਥਾਨਾਂ, ਮੰਦਰਾਂ, ਗਿਰਜਾਘਰਾਂ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਈਟਾਂ, ਗੋਦਾਮਾਂ ਸਮੇਤ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਈਟਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨਾਂ' ਅਤੇ 'ਸਾਈਟਾਂ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਸਾਈਟਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 'ਸਾਈਟ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਈਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ 81 ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ, ਮੰਦਰਾਂ, ਗਿਰਜਾਘਰਾਂ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਹਨ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ,

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੱਡ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 81 ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਅਰਥ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਖੱਡ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੱਥਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਖੱਡ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਢਾਂਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖੱਡਾਂ ਵਿੱਚ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 15][940-ਸੀ-ਐਫ]

XXXXXX

4. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਕਿ ਜੇ ਖੱਡਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81 (1)(q) ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 81 (3) ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖੱਡਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਖੱਡਾਂ ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟਾਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81(3) ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ 81 (1) (q) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 81 (1) (k) ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਣਵਰਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇਹ ਮੰਨਦੀ

ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਛੋਟ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 81 (1) (k) ਕਿਸੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਉਕਤ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 81 (1) (k) ਤੋਂ ਧਾਰਾ 81 (1) (q) ਵਿੱਚ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17] [941-A-D]

ਖੇਤਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ, ਕੇਰਲ ਮਛੇਰੇ ਭਲਾਈ ਫੰਡ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਫੈਂਸੀ ਫੂਡ **(1995) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 34**; ਬੰਬੇ ਆਨੰਦ ਭਵਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਬਨਾਮ ESI ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ **(2009) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 61**; ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ **(2008) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 527: [2008] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 673**; ਕਾਮੇ ਬਨਾਮ ਅਮਰੀਕਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ **(1985) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 71**; ਭਾਰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤਪਦਿਕ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ **(1986) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 614: [1986] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 169**; ਰਾਜਸਥਾਨ SEB ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਸਟੋਨ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ **(2006) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 141 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।**

XXXXXX

ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਏ. ਗੰਗਾਧਰਨ **(1977) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 208: [1977] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 960;** ਇੰਡੀਅਨ ਪਰਫਾਰਮਿੰਗ ਰਾਈਟਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਸੰਜੇ ਡਾਲੀਆ **(2015) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 161: [2015] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 210**; ਸ਼ਿਵਰਾਮ ਏ. ਸ਼ਿਰੂਰ ਬਨਾਮ ਰਾਧਾਬਾਈ ਸ਼ਾਂਤਰਾਮ ਕੋਸ਼ਿਕ **(1984) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 588**; ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕ੍ਰਾਊਨ ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ ਬਨਾਮ NSW ਆਦਿਵਾਸੀ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ **[2008] HCA 48 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**।

ਕੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨਕੁੱਟੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **CRP ਨੰਬਰ 1245/1975;** ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦਲੀ ਹਾਜੀ **(1996) 1 KLT 584 (DB)**; ਇੱਕ ਧਰਤੀ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ **WP (C) ਨੰਬਰ 2016 ਦਾ 28496 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।**

XXXXXX

ਕਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
[1977] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 960	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 10**
(1995) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 34	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 11**
(2009) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 61	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 11**
[2008] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 673	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 11**
[1986] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 169	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 11**
(1985) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 71	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 12**

[2015] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 210	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 13**
(1984) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 588	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 13**
(2006) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 141	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 18**

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. (C) 17384/2017 ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. (C) 18246/2017 ਵਿੱਚ ਏਰਨਾਕੁਲਮ ਵਿਖੇ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 16.11.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੇ.ਵੀ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਬੇਚੂ ਕੁਰੀਅਨ ਥਾਮਸ, ਪੀ. ਵਿਨੈ ਕੁਮਾਰ, ਮੁਕੰਦ ਰਾਓ, ਮਾਰਟਿਨ ਚਾਕੋ ਅਤੇ ਐਨੇਕ ਡੇਵਿਡ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪਲਵ ਸ਼ਿਸ਼ੋਦੀਆ,ਰੋਮੀ ਚਾਕੋ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼ਕਤੀ ਚੰਦ ਜੈਦਵਾਲ, ਜੀ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਜਿਸ਼ਨੂੰ ਐਮ.ਐਲ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਐਲ ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ, ਜੇ.

ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ [Leave granted].

1. ਕੇਰਲ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1963 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਐਕਟ") ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (5) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 81 (1) (q) ਵਿੱਚ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੀ ਪੱਥਰੀਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਖਣਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ।ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ 20 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ। ਖੱਡ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਕਾਰਜ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖੱਡ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।[2]

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੱਡ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਹਰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਮੇਟੀ (DEAC) ਨੇ 25.04.2017 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੱਡ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਖਣਨ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ। **ਕੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਕੁੱਟੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ)** ਅਤੇ **ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦਲੀ ਹਾਜੀ (ਸੁਪਰਾ)** ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ **ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦਲੀ ਹਾਜੀ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

---

[1]ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਨਕੁੱਟੀ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। CRP ਨੰਬਰ 1245/1975

[2] ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦਲੀ ਹਾਜੀ। (1996) 1 KLT 584 (DB)

XXXXXX

3. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੱਡ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੈ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਵੀ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(5), 81 ਅਤੇ 83 ਸਮੇਤ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਖੱਡ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81 (1) (Q) ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ 'ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ' ਅਤੇ 'ਕਾਰੋਬਾਰ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੱਡ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਮੁਨਾਫੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਖੱਡ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਤਹ ਦੇ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਪਾਰਕ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਲਤਾ ਰਾਏ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(5) ਅਤੇ 81(1) (q) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

5. ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਪੱਲਵ ਸ਼ਿਸ਼ੋਦੀਆ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦ ਕਲਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

6. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰੋਮੀ ਚਾਕੋ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਛੋਟ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

7. ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ, ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 83 ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਕੇਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਲਿੰਗ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸੀਲਿੰਗ ਖੇਤਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 81 ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 82 (6) ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਲਿੰਗ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

81. ਛੋਟਾਂ:- (1) ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ-

a) ਕੇਰਲ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ [ਜਾਂ ਕੋਚੀਨ ਪੋਰਟ ਟਰੱਸਟ] ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

[ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਕੇਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਚਾਹੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜਾਂ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ।]

ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ I. - "ਕੇਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ" ਦਾ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕੇਰਲ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਾਈਨਮੈਂਟ ਐਕਟ, 1960 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ "ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ" ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ [ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13 ਅਧੀਨ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਕੇਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;]

ਵਿਆਖਿਆ II - ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਧਾਰਾ 66 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 72 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (9) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ "ਕੇਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ" ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;]

ਵਿਆਖਿਆ III- ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, "ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ" ਵਿੱਚ ਕੇਰਲ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ;]

XXXXXX

b) ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਧੀਨ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ;

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ;

c) ਮਿੱਲਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਜਾਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਿੱਲਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਜਾਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ;

d) ਨਿੱਜੀ ਜੰਗਲ;

e) ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣਾ;

f) x x x x
g) x x x x

h) ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ (ਸਹਿਕਾਰੀ ਭੂਮੀ ਗਿਰਵੀ ਬੈਂਕ ਸਮੇਤ) ਕੋਲ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ

ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਕੇਰਲ ਵਿੱਤੀ ਨਿਗਮ, ਜਾਂ ਕੇਰਲ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਲਘੂ ਉਦਯੋਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਕੋਲ, ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗਿਰਵੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ;

i) ਕੇਰਲ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੈਂਟਰਲ ਲੈਂਡ ਮੋਰਗੇਜ ਬੈਂਕ ਐਕਟ, 1960 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਕੇਰਲ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੈਂਟਰਲ ਲੈਂਡ ਮੋਰਗੇਜ ਬੈਂਕ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੋਰਗੇਜ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ [ਜਾਂ ਕੇਰਲ ਸਟੇਟ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਐਕਟ 1934] ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ;

j) ਕੇਰਲ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਾਂ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਉਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ:

XXXXXX

ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਰਾਜ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ:

[ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1964 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ;

k) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ, ਅਤੇ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਖੰਡ ਅਧੀਨ ਛੋਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੁਆਰਾ, ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ;

l) x x x x

m) ਮਕਾਨ ਸਾਈਟਾਂ, ਭਾਵ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਮਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਖੂਹਾਂ, ਟੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਰ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਈਟਾਂ.

ਵਿਆਖਿਆ:- ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਾਊਂਡ ਦੀ ਕੰਧ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਦੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਅਨੰਦ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ

ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਦੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਅਨੰਦ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।

n) x x x x

o) ਮੰਦਰਾਂ, ਗਿਰਜਾਘਰਾਂ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਕਬਰਸਤਾਨਾਂ ਅਤੇ ਦਫਨਾਉਣ ਅਤੇ ਸਾੜਨ ਦੇ ਮੈਦਾਨ:

p) ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਈਟਾਂ ਅਤੇ ਗੋਦਾਮਾਂ ਸਮੇਤ;

q) ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟਾਂ;

r) ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

XXXXXX

s) ਭੂਦਾਨ ਯੱਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ;

t) ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ-

i. ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਥਾਪਨਾ; ਜਾਂ

ii ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ, ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ; ਜਾਂ

iii. ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਟਰੱਸਟ ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਕਫ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ; ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ-

(i) ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਆਮਦਨ ਸਬੰਧਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ii) ਜਿੱਥੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ

u) ਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹਾਦਰੀ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ
(2) [xxx]

(3) ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(a) ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਲਈ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ

(b) ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰਕ, ਉਦਯੋਗਿਕ, ਵਿਦਿਅਕ ਜਾਂ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਜਿਹੀ

ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਖੰਡ (b) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਛੋਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।]

XXXXXX

8. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਖੱਡ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਦੇ ਸਵੀਪ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵੇਗੀ

ਧਾਰਾ 81 (1) (q) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (5) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“2(5) "ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ (ਕੁਡੀਯਿਰੁਪੂ ਜਾਂ ਕੁਡੀਕਿਡੱਪੂ ਜਾਂ ਕਰਾਈਮਾ ਨਾ ਹੋਣਾ) ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰ, ਵਣਜ, ਉਦਯੋਗ, ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰ, ਵਣਜ, ਉਦਯੋਗ, ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਚੱਟਾਨ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ। ਖੁਦਾਈ

ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਖੋਦਣਾ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਧਾਤੂ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੋੜਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਅਤੇ ਚੱਟਾਨ ਤੋੜਨਾ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

10. ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੋਲਡਿੰਗ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨਾ ਹੈ।[3] ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਐਕਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ।[4]

11. ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼-ਮੁਖੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।[5] ਐਕਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।[6] ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਉਸਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਮਝੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਜਾਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

---

[3] ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਏ. ਗੰਗਾਧਰਨ (1977) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 208

[4] ਇੱਕ ਧਰਤੀ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ, WP (C) ਨੰਬਰ 2016 ਦਾ 28496

[5] ਖੇਤਰੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ, ਕੇਰਲ ਮਛੇਰੇ ਭਲਾਈ ਫੰਡ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਫੈਂਸੀ ਫੂਡ, (1995) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 34

[6] ਬੰਬੇ ਆਨੰਦ ਭਵਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਬਨਾਮ ESI ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, (2009) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 61 ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਵਿਜੇ ਕੁਮਾਰ, (2008) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 527

[7] ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤਪਦਿਕ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, (1986) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 614.

[8]ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਕਾਮੇ ਬਨਾਮ ਅਮਰੀਕਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (1985) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 71

XXXXXX

12. ਓ. ਚਿੰਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ.[8], ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

4. ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹਨ। ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਆਯਾਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਕਰਸਟੀਅਨ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਾਂ ਲਿਲੀਪੁਟੀਅਨ ਆਯਾਮਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਕੱਢਣ ਵੇਲੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ "ਰੰਗ", "ਸਮੱਗਰੀ" ਅਤੇ "ਪ੍ਰਸੰਗ" ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਚਿੰਤਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੈਨ ਬਨਾਮ ਸਿਮੰਡਸ [(1971) 3 All ER 237] ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਵਿਲਬਰਫੋਰਸ ਦੀ ਰਾਏ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਉਧਾਰ ਲਏ ਹਨ)। ਇਸੇ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਵਿਲਬਰਫੋਰਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ

ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਟਾਪੂ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਬਲਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ; ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਭਾਸ਼ਾਈ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਭਾਵ ਸੁਰੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ-ਕਮ-ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ [(1980) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 443] ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ,

"'ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਮੱਖਣ' ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਰਥ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਆਰਾਮ ਗਲਤ ਹੈ। ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਕਰਕੇ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।"

13. ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਸਮੱਸਿਆ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਉਸਾਰੀ ਜੋ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।[9] ਇਹ ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਲਾਭਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਉਸਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। **ਸ਼ਿਵਰਾਮ ਏ. ਸ਼ਿਰੂਰ ਬਨਾਮ ਰਾਧਾਬਾਈ ਸ਼ਾਂਤਰਾਮ ਕੈਸ਼ਿਕ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਚੋਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, **ਕ੍ਰਾਊਨ ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ ਬਨਾਮ NSW ਆਦਿਵਾਸੀ ਲੈਂਡ ਕੌਂਸਲ**[11] **ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰੀ ਵਿੱਚ,** ਕਿਰਬੀ, ਜੇ. ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

---

[9] ਇੰਡੀਅਨ ਪਰਫਾਰਮਿੰਗ ਰਾਈਟਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਬਨਾਮ ਸੰਜੇ ਡਾਲੀਆ, (2015) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 161

[10] ਸ਼ਿਵਰਾਮ ਏ. ਸ਼ਿਰੂਰ ਬਨਾਮ ਰਾਧਾਬਾਈ ਸ਼ਾਂਤਰਾਮ ਕੋਸ਼ਿਕ, (1984) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 588

[11] [2008] HCA 48

XXXXXX

14. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਹੱਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰੇ।

15. ਧਾਰਾ 81 ਵਿੱਚ ਮਿੱਲਾਂ, ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਜਾਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ, ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਕਾਨ ਸਥਾਨਾਂ, ਮੰਦਰਾਂ, ਗਿਰਜਾਘਰਾਂ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਈਟਾਂ, ਗੋਦਾਮਾਂ ਸਮੇਤ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਈਟਾਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨਾਂ' ਅਤੇ 'ਸਾਈਟਾਂ' ਦੇ

ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਸਾਈਟਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 'ਸਾਈਟ' ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਈਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ 81 ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ, ਮੰਦਰਾਂ, ਗਿਰਜਾਘਰਾਂ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੱਡ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਧਾਰਾ 81 ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਅਰਥ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਖੱਡ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਬੇਚੂ ਕੁਰੀਅਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੱਥਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਖੱਡ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਢਾਂਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਖੱਡਾਂ ਵਿੱਚ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

16. ਅਸੀਂ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਮੂਲ ਅਰਥ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੱਡਾਂ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 81 (1) (ਕੇ) ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਖੱਡ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਸਥਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਖੱਡ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ

ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 81 (3) ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਖੱਡ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81 (1) (q) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

17. ਅਸੀਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਖੱਡਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81 (1) (q) ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 81 (3) ਅਧੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖੱਡਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਖੱਡਾਂ ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟਾਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 81 (3) ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ 81 (1) (q) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 81 (1) (k) ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅਣਵਰਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਤਾਂ ਹੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਛੋਟ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 81 (1) (k) ਕਿਸੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਉੱਦਮ ਨਾਲ

ਸਬੰਧਤ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਉਕਤ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 81 (1) (k) ਤੋਂ ਧਾਰਾ 81 (1) (k) ਤੋਂ ਧਾਰਾ 81 (1) (q) ਵਿੱਚ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

18. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਕਿ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਮਾਣ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੱਥਰ ਦੇ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਟਾਨ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਕੋਈ ਨਿਰਮਾਣ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ **ਰਾਜਸਥਾਨ SEB ਬਨਾਮ ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਸਟੋਨ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼**[12] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਦੇ ਹਾਂ। ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਸਲੈਬਾਂ ਵਿੱਚ ਕੱਟਣਾ ਅਤੇ ਪਾਲਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਵਪਾਰਕ ਉਤਪਾਦ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਤਮ ਉਤਪਾਦ ਅਜੇ ਵੀ ਪੱਥਰ ਹੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਦੀ ਅਸਲ ਪਛਾਣ ਜਾਰੀ ਰਹੀ।

19. ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਚਿੰਤਾ 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਧਾਰਾ 81 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜੋ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਸਾਈਟਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। 'ਵਪਾਰਕ ਸਾਈਟ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਉਸਾਰੀ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਵੇਗੀ।

---

[12] (2006) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 141

20. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

21. ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi